

Prof. Barbara Smolińska-Theiss
Katedra Pedagogiki Społecznej
Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie

Recenzja książki Marka Michalaka *Opowieści o tym, co w życiu ważne*.

Wydawnictwo IBIS, Warszawa 2021

Pisanie dla dzieci o uniwersalnych, humanistycznych wartościach – to zadanie bardzo trudne. Udaje się wyjątkowym znawcom i badaczom dzieciństwa. W tym gronie znalazł się dr Marek Michalak, były wieloletni Rzecznik Praw Dziecka (2008-2018), pedagog, nauczyciel akademicki, działacz, znawca i kontynuator korczakowskiej tradycji dialogu z dzieckiem.

Książka *Opowieści o tym, co w życiu ważne* jest osobliwym dialogiem rodzeństwa. Julka i Miłosz opowiadają o swoich codziennych doświadczeniach rodzinnych, szkolnych, koleżeńskich. Czasami się sprzeczą, czasami sobie pomagają, dzielą się różnymi spostrzeżeniami, z uwagą wsłuchują się w niektóre opowieści dorosłych.

Opowieści Miłosza i Julki- to nie są zwykłe dziecięce narracje. Julka i Miłosz nie tylko opowiadają o mamie, tacie, babci, o nauczycielach, sąsiedzie- muzyku, o trenerze, o Kawalerach Orderu Uśmiechu, o Irenie Sendlerowej, Henryce Krzywonos . Przynajmniej przed wszystkim zadziwiają się tym światem, stawiają pytanie co to znaczy, snują refleksję jaka nauka płynie z tych codziennych i niecodziennych zdarzeń, czego one uczą, co pokazują. W takim znaczeniu jest to książka o dzieciach dla dzieci i jednocześnie jest to rozprawka filozoficzna o dziecięcym filozofowaniu adresowana do dzieci i dorosłych.

Miłosz i Julka tłumaczą trudne słowa: miłość, tolerancja, własne zdanie, szacunek, wolność, empatia, odwaga, nadzieja, przyjaźń, wdzięczność, współczucie, nauka i wiedza, życzliwość, akceptacja, godność, pokój, odpoczynek, poczucie humoru, patriotyzm. Te pojęcia wyprowadzają z konkretnych sytuacji, dokumentują je różnymi zdarzeniami i co najważniejsze - własnymi refleksjami.

Przedstawione w książce 19 scenek z życia codziennego Miłosa i Julki – to dziecięca zaduma i dziecięca konkluzja przypisana do określonych wartości i pojęć. Dzieciom te scenki, zdarzenia pozwalają unaocznic, wyjaśnić, zrozumieć uniwersalne wartości i wpisać je w abstrakcyjne terminy. Dorosły powiedziałby, że abstrakcja terminologiczna przekłada się na realne zdarzenia i praktyczne desygnaty. Zyskuje – bliski dzieciom prawie rzeczowo- formalny wymiar

Taki zabieg poznawczo dydaktyczny, kierowany do dzieci, wymaga dużego kunsztu nauczycielskiego. Marek Michalak zrobił to z dużym znanstwem i wyczuciem pedagogicznym. Posłużył się prostymi figurami stylistycznymi. Sięgnął do codzienności, aby uzyskać niecodzienny rezultat w postaci dziecięcej refleksji oraz refleksyjnego rozpoznawania i uczenia się wartości. Co więcej, tę warstwę narracji Miłosa i Julki, uzupełnił słownikową terminologią wyjaśniającą omawiane pojęcia. Przytoczył również aforyzmy Mistrzów, którzy pointują „trudne słowa”.

Opowieści o tym, co w życiu ważne – to urokliwa i mądra książka dla dzieci i dorosłych, lektura dla wszystkich, którzy widzą świat nie tylko w perspektywie faktów i zdarzeń, ale także wartości, norm i ustawicznych pytań. Z pełnym przekonaniem polecam Wydawnictwu opublikowanie książki Marka Michalaka *Opowieści o tym, co w życiu ważne*.

Prof. dr hab. Barbara Smolińska-Theiss

Warszawa, 01.06. 2021 r.